

КОНКУРСЪ ЗА НАЙ-ХУБАВЪ РАЗКАЗЪ И НАЙ-ХУБАВО СТИХОТВОРЕНИЕ

М. Струмовски

БОРКО

Спомняте ли си въ село за Карчо и Бълчо? — Може и да не сте ги забравили. Това бѣха два вола, вече грохнали, като самата имъ стопанка стрина Яна. Единиятъ бѣше черенъ като дяволъ, а другия Бълчо и той сѣщо комай черенъ, но — Това е отъ годинитѣ, натегнали по разлеститѣ му рога, оправдаваше го стрина Яна — Иначе, когато бѣше юнецъ, белѣше се като снѣгъ и отъ тамъ си носи името Бълчо. Освенъ двата вола, стрина Яна си имаше и крава Сивушка и единъ момчурлякъ Борко. Между стоката, Борко и нея сѣществуваше нераздѣлна дружба и взаимопомощъ. Тя бѣше главата на това сдружение и се грижеше за туй, за онуй, нареждаше каквото трѣбва, а Борко пасеше кроткитѣ добичета; начиваше ги покрай житата, кждето имаше повече неопасена трева, самия той си погриваше коматъ черъ хлѣбъ съ извара отъ млѣкото на Сивушка, пийваше си вода изъ манерката, оставена отъ покойния му баща, а вечеръ, щомъ като слънцето се търкулне задъ „Колошъ“, откарваше ги къмъ блатото на водопой, гледаше гордо и самодоволно, какъ се опъваха голѣмитѣ имъ тумбаци, кравата наперила вимо и тапъ-тапъ тапъ-тапъ — презъ гереня, покрай върбитѣ, си бѣха на смръкнало у дома. Случеше ли се нѣкога да поотгъмни голѣмъ страхъ изпитваше подъ тия върби — Притаи джхъ, подчукне съвсемъ излеко воловцитѣ и имъ прошпне — Та знамъ че сте кривокраки, ама... не потропвайте толкова съ копитата... — И какъ да не го е страхъ?... — Тука казваха, че нощемъ излизалъ турчинъ съ аленъ фесъ, въ ржката си държалъ ножъ, а до него имало кадъна съ открито фредже, която хвърляла примка и ловела минувачитѣ!... Борко никога не бѣше ги виждалъ, но го бѣше страхъ, защото го думаша затова се пазеше отъ закъснение и... все нѣкога, като всички деца се спуснеше въ игра, увлече се, добичетата си полегнатъ и току вижъ слънцето кимнало за ходене!... Разкара ги Борко, поогледа ги, то... мрътви гладни! Само въ такива случай трѣбваше да поокжси за да използва една хитростъ — Покара ги както всички, дойде до завоя и спре — Нека го отминатъ малко... неговитѣ волове сж стари и не трѣбва да бързатъ... Изостане Борко, отидатъ си другитѣ воловарчета, поогледа хубаво и увѣрили се че е самъ край ливадитѣ току отстѣпи нѣколко крачки въ избуялата трева и каже на воловцитѣ и Сивушка — А сега, найте се до насита!... Въ такива именно вечери, премираше сърдцето му отъ турчина и кадъната при върбитѣ, но не откарваше стоката гладна. Такъвъ бѣше Борко. Живѣеше си съ него стрина Яна въ схлупената кжшурка, стигаше имъ хлѣба що изораваха отъ нивицитѣ по ридинитѣ; съ масълцето на Сивушка или нѣкое яйце и пилета си купуваха царвули, солъ, газъ за видѣлцето и други кжщни работи и често седнала на прага си мислеше — Е, година и друга, туку вижъ Борко изхвъркналъ... снаха ще ѝ доведе... ще ѝ помагатъ... хе-е... лесна ще е тя тогава...

Не било писано да види подобна радостъ стрина Яна — Есенесъ я присви нѣщо, придуши я... надодоха компии — вжглени ѝ гасиха, съ свѣтена вода я поиха, пжпѣ ѝ въртѣха... не биде и не биде... —

Борко остана самъ. Мжчно му бѣше, поплака си,

но се утеши съ двата вола и кравата, милваше ги и имъ разказваше болката си; обаче, не минало, и месецъ изгуби и тѣхъ — кравата взеха за данъци въ общината а воловетѣ — селския търговецъ за нѣкакъвъ старъ дългъ. Откара ги въ София и ги продалъ. Продалъ ги на животнитѣ, вълцитѣ да хранятъ съ тѣхъ, зеръ за друго ги не бивало... Като научи това Борко, дваждъ по-мжчно му стана за майка му и за воловетѣ, особено за воловетѣ — на вълцитѣ ги дали!... Сега вече наистина осироте, самъ-саменичкъ си остана...

Добъръ е Богъ, казватъ хората, и ето че дойде книга отъ столицата, пише му нѣкой далеченъ роднина. Нека дойде при него, той ще го нареди на нѣкаква работа, да печели понѣщо и да се ограка малко... — небивало да остане туку-тъй съ нищо... Борко показа писмото на нѣкои отъ селото, тѣ кимнаха утвърдително глава и му казаха — Иди Борко, иди!... Той привърза шарената торба, згъна нѣколкото останали чергици, удари два голѣми пирона въ вратата на праздната кжща и отиде.

Походи Борко изъ софийскитѣ улици два три дена, колкото да ги опознае и не се изгуби; дадоха му една кофа обкована отъ жълто тенее, което той лѣсна като златно и когато неговиятъ майсторъ я налѣ съ прѣсна боза и го потупа по рамото рече — Браво Борко, все така да я лѣскашъ!... то той се усмихна сякашъ майка му го хвалѣше загдето е напасалъ днесъ добре Сивушка, подсмръкна нѣколко пжти, взе половинчето, две стѣклени чаши, вдигна тежката кофа и тръгна да продава по широкитѣ улици.

Върви Борко, тѣриплъната кофа, продължава да се усмихва заради похвалата, а... лека полека го обземаше съвсемъ друго чувство, което скоро измести първото — Мжка, ли че нѣма трева за добичетата, страхъ ли отъ турчина и кадъната, срамъ ли отъ това, че пждаря му е взелъ палтенцето, загдето Бълчо е хапналъ отъ кметовата нива?... кой знае, що, но... сигурно не е това! — Та Борко не е на село, а ето го изъ улицитѣ на голѣмия градъ... Притискатъ го тѣзи смесени чувства на страхъ, срамъ и унижения, а наоколо му хора, хора... и такива едни, като че искатъ да му се надсмѣятъ!... Сети се той че трѣбва да застава на всѣки кръстопжтъ и извиква силно — Боза-а!... сладка резлива боза-а!... Спира се, но колкото пжти рече да отвори уста и извика, нѣщо го притискаше, целия се изчервяваше отъ срамъ, вземаше кофата небързо и отминаваше къмъ друга улица Вървѣ Борко, изходи много нѣщо. Улицитѣ ставаха вече не така оживени, а отъ това и на него не така срамно и мжчно. Отзова се на широкъ и каленъ площадъ. Огледа, като когато се готвѣше да пустне скришомъ воловетѣ въ непокосенитѣ ливади — нѣмаше никой, а и мжглата що приблужаваше още отъ сутринята, бѣ станала съвсемъ непрогледна... значи самъ е... Поотдѣхна си Борко, остави плахо кофата, огледа повторно и реши да извика точно както го учеха — гърлесто и проточено — Боза-а!... сладка резлива боза-а!... — пригответи се преглътна два-три пжти, отвори уста и туку едвамъ извика — Боза! — прихлупа сърдцето му и се задави. Ококори очи и гледа на отсрѣщния жгълъ при електрическия стѣлбъ стои нѣ-

ИНСТИТУТЪ ЗА
ЛИТЕРАТУРА